

Informacijska tehnologija: strah in pogum

Široko srce Slovencev za tehnološke novosti

Nekateri narodi znajo uživati življenje tudi brez računalnikov
Upokojenci na internetu le še vprašanje časa?

Tako kot ludiste, ki so se v zgodnjekapitalistični Angliji v začetku 19. stoletja surovo znesli nad stroji, ki so bili po njihovi presoji vir vseh težav, nas tudi danes, dobro stoletje pozneje, na delovnem mestu kdaj pa kdaj popade neobvladljivi bes, ki bi ga še najraje spustili nad vse bolj vsakdanjim delovnim orodjem – osebnim računalnikom. Izdelki sodobne informacijske tehnologije so bili zasnovani s plemenito namero olajšati življenje in skrajšati delovni proces, a svojega poslanstva ne izpolnjuje vedno.

Legendarni zunanepolitični komentator je pred kratkim v TV-intervjuju priznal, da računalnik uporablja na moč izviro: nanj natipka šele čisto pis svojega komentarja. Mnogim je njegovo priznanje zvalo na obraz nasmešek, vendar jim je ta zamrl že čez nekaj hipov, ko so se spomnili svojih prvih opetajočih se korakov v vesolje informacijske tehnologije. Slovenci smo dokazano narod, ki ima za tovrstne novotarije široko srce, a kljub temu pri ravnanju z mobitelom, osebnim računalnikom, videorekorderjem ali najnovejšim modelom avtoradija marsikdo – pa ne le iz starostne skupine omenjenega TV-komentatorja, čeprav so leta menda odločilen dejavnik – doživlja težke trenutke.

Raziskave v okviru projekta Raba interneta v Sloveniji (RIS), ki jih po naročilu ministrstva za informacijsko družbo izvaja dr. Vasja Vehovar in Metka Kuhar s Fakultete za družbene vede, kažejo, da je v začetku leta 2001 svetovni splet aktivno (vsak mesec) uporabljalo 300 do 350 tisoč ljudi, medtem ko je imelo dostop do interneta 110 do 140 tisoč gospodarstev. Slovenci smo po besedah dr. Vasje Vehovarja informacijskim tehnologijam »strahovito naklonjeni« in smo bili na tem področju do nedavnega celo pred razvitim svetom, junjski podatki pa kažejo, da trenutno capljamo za njim. Še vedno se riše izrazita ločnica med privrženci sodobnih informacijskih tehnologij in tistimi, ki do tovrstnih pridobitev čutiljo odpor ali celo strah. Kakšen odnos do informacijskih tehnologij posameznik zavzame, je po besedah dr. Vehovarja odvisno zlasti od tega, kdaj vstopi v virtualni svet: tisti, ki se z njimi seznanijo prej, se tudi prej ogrejejo za zapletenejša storitve, kakršno je denimo spletno bančništvo. Obstaja tudi razlika po spolu – med informacijskimi navdušenci je bistveno več moških kot žensk, oboji pa na spletu obiskujejo strani z različnimi vsebinami. Kar zadeva upokojence, med deskriptorji na svetovnem spletu niso posebno dobro zastopani, ker se nanje nihče ne spomni, je prepričan dr. Vehovar. Če bi se kdo domislil postaviti spletno stran z vsebino, ki bi pritegnile starejše (denimo zdravstveni nasveti ali specializirane elektronske klepetalnice), bi se med obiskovalci kar trlo upokojencev. Ti so, recimo, z odprtimi rokami sprejeli tudi bankomate.

v pismu, ki ga je (pred kratkim) računalniškemu mogotcu po faksu poslal nekdanji italijanski predsednik Francesco Cossiga. Napako, ki je bila po besedah Microsoftovih strokovnjakov zgolj posledica napake nastavitve, so odpravili v rekordnem času, a zdi se, da ima pri ravnanju z računalniki dve levi roki tudi večina Cossigovih sonarodnjakov. Visokotehnološke pridobitve (z izjemo telefonov, seveda, ki jih uporablja kar 84 odstotkov Italijanov, neredki jih imajo celo po več) na Apeninskem polotoku ne veljajo za nepogrešljive zaveznice (prej sovražnice), nekateri pa odkrito priznavajo, da jih srh spreleti že, ko v roke vzamejo zajetno knjižico z navodili za uporabo. Italijani znajo uživati življenje tudi brez tovrstnih novotarj.

Generacija @ spodnja starševsko avtoriteto

Znano je, da so za informacijsko tehnologijo mladi dojemljivejši, medtem ko starejši po mobilnem telefonu pogosto segajo s tresočo se roko. Na pomoč, mama pošilja elektronska pisma se je glasil pomenljiv naslov nedavnega članka v *Sternu*, kjer opozarjajo, da 11- do 18-letni računalniški izvedenci s svojim znanjem spodjedajo starševsko avtoriteto. Najstniški gurugi (teen-gurus), kakor je rod osredinjen informacijskih zanesenjakov poimenovala ameriška sociologinja Sarah Kiesler, se staršem, ki trepetajo pred pedofili in nacisti na spletu, le smejejo v brk. Starejšim tako ne preostane drugega, kot da se glede uporabe informacijskih tehnologij pustijo poučiti od svojih otrok – ali pa zavrtijo telefonfonsko številko za pomoč, kakršno so odprla mnoga računalniška in telekomunikacijska podjetja. Pričakovati bi torej bilo, da delovni dnevi svetovalcev v centrih za pomoč minevajo v veselem hebetanju, včasih pa se tudi prepotijo, preden jim namesto obupanega sogovornika uspe ugotoviti, da vzrok za vse težave tiči v izklopljenem računalniku. Ali je v tej šali, ki kroži po svetovnem spletu, kljub vsemu kanček resnice, nam niso hoteli zaupati pri Microsoftu Slovenija, kjer telefonska linija za pomoč kupcem njihove programske opreme deluje od leta 1996. Vsi podatki o stvareh, po katerih njihove branice povprašujejo, so po besedah **Kamenka Kesarja** »interne narave« in zato brez zaupnosti.

Uživanje brez novotarj

Česaodobnega ne bi mogli trdit, da sosede Italijane, kjer po pisanju *Panorame* po svetovnem spletu deska le dobrih dvajset odstotkov prebivalcev. »Drugi Bill Gates, pišem vam, ker je Vaš novi operacijski sistem (Windows Xp, op. A. T.) moj računalnik spravil na koleni,« se je glasil uvodni nagovor

Upokojenci najprijetnejši

Bolj zgovorni (in kljub temu prav nič žaljivi do svojih strank) so bili pri Mobitelu. Kot je povedala **Jasna Cerar-Hribar**, je v njihovem centru za pomoč naročnikom za odgovore na vprašanja noč in dan na voljo od 40 do 50 svetovalcev hkrati. Nekaj ur dela pri nas bi bila koristna izkušnja za sle-

hernega Mobitelovega uslužbenca, meni Jasna Cerar-Hribar, saj ob nekaterih klicih kar izbulijo oči, spet drugič se od srca nasmejajo. Nekoga je denimo zanimalo, kje bi lahko dobil podaljšek za WAP, neki drug naročnik si je zaželel, da bi mu napolnili baterijo mobilnega kar po telefonu, po časopisnem članku o računalniških programih, ki zasujejo mobilne telefone, pa so upokojenci. Vsakogar, ki sklene naročniški razmerje, pokliče svetovalec iz centra za pomoč naročnikom, da se pozanima, kako napreduje. Večina jih je navdušenih, neka upokojenka je vzklila: »Zdaj imam svojo frižero, cvetličarko in Mobitelovo svetovalko!«

Gumijaste tipkovnice

Če bi bil klasični namizni, tisti v avtu ali pa čip v TV-daljincu – je postal tako vsakdanji, da ljudi ne moremo več deliti na tiste, ki ga uporabljajo, in tiste, ki tega ne znajo, meni **Zvone Štor**, računalniški programer Večerove redakcije, čigar razglabljanja o informacijski tehnologiji že vrsto let spremljamo v kolumni v *7D*. Razlika je v odnosu: za večino je računalnik sredstvo, nekaterim pa so nove pridobitve postale življenjski slog – gre za privržence linuxa (alternativni operacijski sistem, op. A. T.), ki podobno kot otroci cvetja v 60. želijo spremeniti svet z računalniško tehnologijo, virtualnostjo ipd. Po mnenju Zvoneta Štora se starejša generacija računalnikov boji zato, ker se je z njimi prvič srečala na delovnem mestu, in to pod prisilno, nikoli pa ni imela priložnosti igrati odkrivanja vseh informacijskotehnoloških odlik. Prepričan je, da za vsakogar obstaja način računalniškega opismenjevanja, ki mu je pisan na kožo. Poseben izziv je bilo nekaj Večerovih novinarjev, ki so jim pisalni stroji silno prišli k srcu in so trmasto zavračali računalnike, zato so zanje izdelali poseben program, ki med udarjanjem po tipkovnici proizvaja zvok, podobno udarcu klavirja na valji pisalnega stroja (seveda so morali skupino opremiti s trpežnejšimi, gumijastimi tipkovnicami ...). Podoben primer je Večerova spletna stran z rubriko Večerovo podstrešje, kjer so na ogled skenirane fotografije izpred nekaj desetletij, ki si jih ogledujejo prav starejši. Tudi vsebine španskih telenovelo bejejo starejše gospe in gospodične, ki sicer nikoli ne bi deskal po internetu: »Primejo miško v roke in klikajo – včasih že kaj vedela, kaj naj z njim počne, zato je skrb zanj prevzela njena mama Mojca, ki je, navdsev pri-

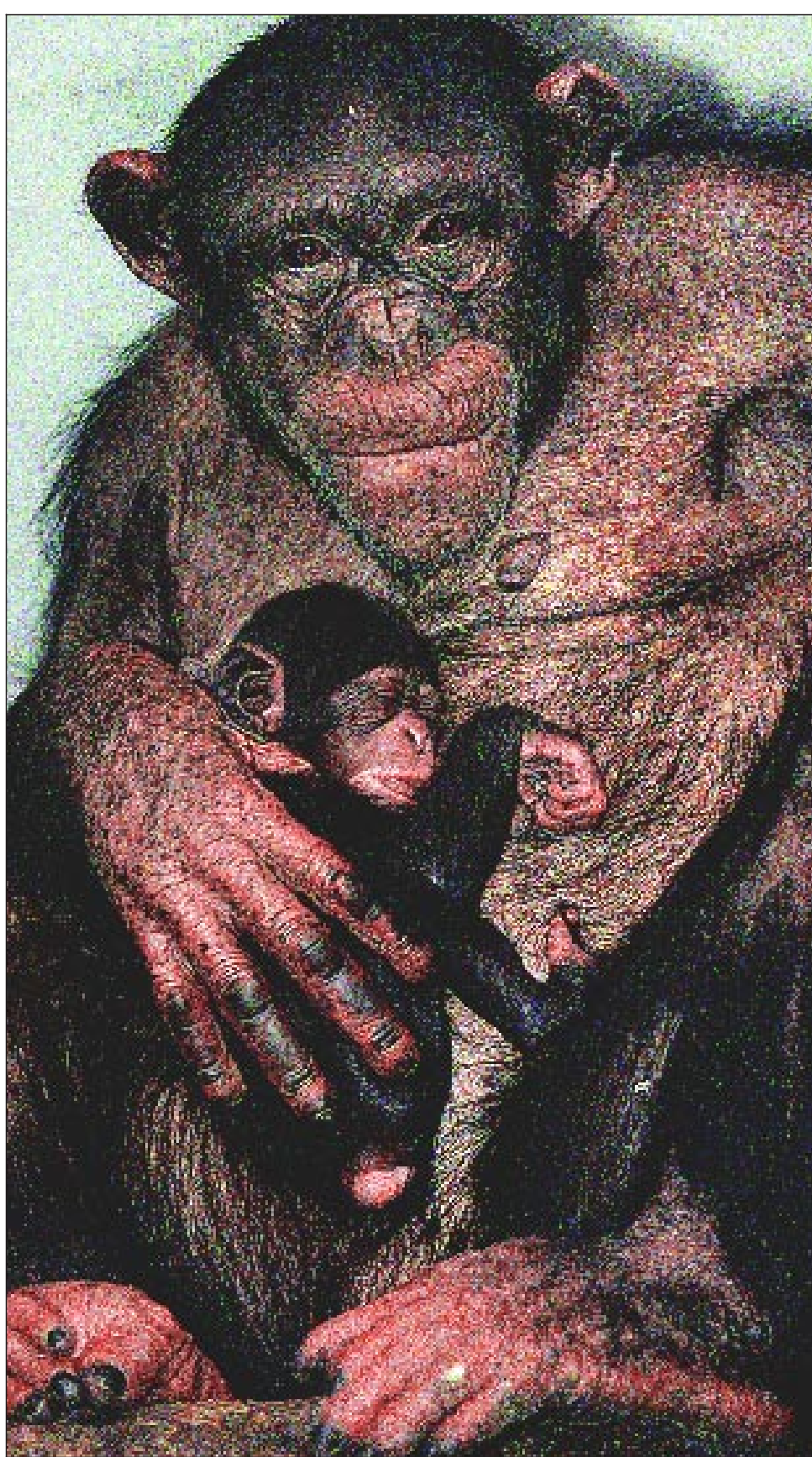

Foto Primož Zmec

Šimpanzka Urška z naraščajem – Zanj skrbi zgledno, a ko je rodila prvič, se v njej ni prebudil materinski nagon.

Naraščaj šimpanzke

V drugo zgodna mati

Skrb za prvega Urškinega mladiča je morala prevzeti babica, zdej j ni treba – Če je ženskega spola, bo Manca

V opicnjaku ljubljanskega živalskega vrta je konec prejšnjega tedna na svet privekal šimpanzi mladič. S tem so se človeku najbolj podobne vse, s kar 97 odstotki genskega materiala na las podobnega našemu, vpisale pod same vrh seznama letošnjih rojstev, neposredno za bikcem Cikom, ki je bel dan ugledal, ko se je staro leto komaj dobro prevelo s novo.

Srečna, ne več roso mlada mamica sliši na ime Urška, ponosni očka pa je kot že nikoli. Krokart doslej spet postavi Marko. Šimpanzi so se v obiri pod Rožnikom plodno razmnoževati tudi že prej in dogodek sam po sebi niti ne bi zaslužil posebne pozornosti, če z Urško ne bi bila povezana zanimiva zgodba, ki si ji v živalskem vrtu ne znajo povsem jasno razložiti. Urška je namreč pred podrugim letom že imela mladiča, vendar očitno ni najbolje vedela, kaj naj z njim počne, zato je skrb zanj prevzela njena mama Mojca, ki je, navdsev pri-

ročno, ravno takrat došla svoje nekaj starejšega »otročiča« Nežo. Po mnenju biologinje Irene Pavlin bi Mojca skrb za vnukinjto utegnla prevzeti tudi zato, ker se ji Urška za opravljanje materinskih obveznosti ni zdelo dovolj zrela. Nadomestna mama se še danes vede, kot bi bila njena prava, in tako bo verjetno ostalo vse do četrtega leta starosti, ko šimpanzi običajno prenehajo doiti mladiče. Urška se je ob tokratnem vselem dogodku odzvala povsem drugače, saj že od prvega dne ljubeče pestuje svojega potomca in ga z roko zaščitniško

ves čas skrbno skriva pred pogledi obiskovalcev. Mladič, ki mu bodo, če je ženska, verjetno dali ime Manca, bo do prvega leta starosti le redko zapustil Urškino varno in toplo naročje, potem pa bo po pomoči mame in drugih članov razširjene družine začel raziskovati svet okoli sebe in si sam iskati hrano. Šimpanzi so vsejedi in zmotno je splošno prepričanje ljudi, da se prehranjujejo z bananami. Večina jih namreč v tropihki pragozdovih Afrike nikoli ne okusi tega sadeža, ker tam preprosto ne uspeva. **Primož Zmec**

Zdravje

Krokodilje meso – zdrava alternativa

Kitajci so zelo radi pripravljali juho iz plavuti morskega psa, ki so ji pripisovali zdravilne lastnosti. Zdaj ko so avstralski strokovnjaki ugotovili, da ima tudi krokodilji hrustanec zdravilne lastnosti, pa tudi v azijskih državah velja nova zapoved za zdravo življenje. Tisti, ki sledijo novostim in želijo svoje telo okrepiti z zdravno hrano, kupujejo le še krokodilje meso. Skupaj s kostmi varuje proti raku in ima tudi antiartrične lastnosti. **DPA**

Poljske bolnišnice zelo nevarne

Inšpektorji, ki so pregledali nekaj bolnišničnih ustanov na Poljskem, so svoje ugotovitve grožnji posredovali javnosti. Skoraj nobena izmed obiskanih bolnišnic ne ustreza predpisom. Prostori in oprema so popolnoma dotrajani. S sten se lušči barva, tla so neravna. Neustrezne higienske razmere so nevarne za bolnišnične delavce in za bolnike, saj je možen prenos virusnih infekcij. Medicinska diagnostična oprema, material za nego in operacijske mize bolnikov so stari in ne ustrezajo standardom. Večina zaposlenega osebja mora delati več ur, kot je predpisano, da si zagotovijo mizerne dohodke. **AFP**

Družinsko kosilo za duševno zdravje

Kakovostno preživeti čas z družino dobro vpliva na duševno zdravje mladih ljudi. Taki so izsledki raziskave, objavljene v *Journal of Epidemiology and Community Health* (Revija za epidemiologijo in obče zdravje). Mladostniki, ki so poskušali pomoč v ustanovah za mentalno zdravje, so jedli z družino manj kot petkrat na teden, medtem ko so njihovi zdravi vrstniki večerjali ali kosili s sorodniki šestkrat na teden.

Raziskava je zajela 259 mladostnikov, ki so živel v starših. Dvaimesesdeset od njih jih je potrebovalo zdravljenje, največkrat zaradi depresije in anksioznosti. »Skupni obroki so obred, ki združuje in spodbuja mladostnikovo duševno zdravje,« so zapisali avtorji raziskave. Zdravi mladostniki so se udeleževali družinskih zabav, izletov in drugih dejavnosti. Pred televizorjem pa sta obe skupini preživeli enako časa. Večina vprašanih je odgovorila, da čuti, da jih ima družina rada, vendar je bilo med tistimi z duševnimi motnjami več takih, ki se jim je zdelo, da njihova družina ne deluje dobro. Eden od petih bolnih udeležencev raziskave je bil le redko zadovoljen s podporo sorodnikov, med zdravimi jih je bilo z njo nezadovoljnih le sedem odstotkov. Tisti dejavniki (na primer izobrazba staršev, njihov položaj v službi, velikost družine ...), ki bi lahko vplivali na raziskavo, so bili v obeh skupinah podobni. **Reuters**

Protein za kronično bolečino

Strokovnjakom je uspelo identificirati protein, ki sodeluje v nadziranju kronične bolečine. Pomenovali so ga z akronimom DREAM. V laboratoriju so vzgajali miške, ki so se razlikovale samo v omenjenem proteinu. Prva skupina je imela povsem običajno, druga pa spremenjeno obliko. Miške te druge skupine se v ničemer niso razlikovale od prvih, razen v zaznavanju bolečine. Obstaja cela paleta različnih bolečin. Onespodobljen DREAM zmanjšuje prav vse. Bolečina človeku omogoča preživetje. Tako se umakne od ostrega rezila, vročega ognja, topega udarca. Ko se urežete z nožem, najprej začutite močno bolečino, vendar čez nekaj časa izgine. DREAM omogoča, da bolečino začutite. Ko proteina več ni, tudi doživljanje bolečine izveni. Če bi bilo njegovo delovanje preprosto, bi kmalu razvili drugačna in bolj učinkovita sredstva za lajšanje bolečin. A ker deluje znatno krajše pot, je težje dostopen za učinkovine. **Reuters**

Vrtimo globus

Shizofrenija in spolne zlorabe

Shizofrenija in spolna zloraba v otroštvu sta povezani, se glasi sklep raziskave novozelandskih znanstvenikov, ki jim je tako prvič uspelo dokazati nekakšno povezanost med duševno boleznijo in zlorabljanjem otrok. Odstotek zlorabljenih je med pacienti v psihiatričnih bolnišnicah na Novi Zelandiji dvakrat višji kot med običajno populacijo. »Naša raziskava še ne dokazuje, da spolna zloraba v otroštvu neizogibno vodi k duševni bolezni,« je opozoril klinični psiholog in vodja raziskave John Read. »Dokazali smo le, da je pri kar precejšnjem deležu ljudi, ki so pozneje v življenju postali žrtve shizofrenije, igrala odločilno vlogo.« Njihovo odkritje bi utegnulo bistveno spremeniti metode, po katerih so doslej zdravili bolnike s shizofrenijo: poslej bodo psihiatri morda nekoliko opustili zdravila in dali prednost drugim oblikam zdravljenja duševnih bolezni. Poleg spolne zlorabe v otroštvu so med krivci za shizofrenijo še druge travme, kot na primer izguba staršev, konec partnerskega razmerja ipd. Znano je tudi, da so tej duševni bolezni mnogo bolj izpostavljeni ljudje iz bolj ogroženih družbenih okolij, denimo narodnostnih manjšin ali pripadnikov domorodskih plemen. **DPA**

Ena stopalka za plin in zavoro

Švedski iznajditelj je predstavil svetovno novost na področju avtomobilizma: vozilo, v katerem je za dodajanje plina in zaviranje nameščena ena sama stopalka. Strokovnjaki menijo, da bi izum Svena Gustaffsona lahko rešil neverjetno veliko življenj, saj so poskuski že pokazali, da se na cesti izjemno dobro obnese. Reakcijski čas voznika, ki vozi vozilo z eno stopalko za plin in zavoro, je mnogo krajši od voznika za volanom navadnega avtomobila. Pri hitrosti 90 km/h se zavorna razdalja po besedah iznajdnitelja skrajša za več kot pet metrov. Za zaviranje in pospeševanje mora voznik z ного izvesti dva povsem različna giba, vseeno pa lahko vozilo ustavi precej hitreje – v tem primeru se menjalnik samodejno prestavi v prosti tek. Pristojni na Švedski upravi za cestni promet so stopalko že preizkusili in izrekli pozitivno oceno. Zdaj jo preizkuša še švedski proizvajalec avtomobilov Volvo, a kot so zatrdili, je v svoja vozila ne bodo začeli vgrajevati prej kot v treh letih. **DPA**

Sušil prihaja – na Japonsko

Po navdušenju nad sušilem, ki je zajelo zahodnoevropska in ameriška veleemesta, se ta tradicionalna japonska jed (prirejena za zahodnjaški okus) vrača tudi na Japonsko, piše *Newsweek*. V Tokiu se odpirajo trendovski lokali, kjer jo stržejo v minimalistično opremljenih prostorih s pohištvom italijanskih oblikovalcev, gostje – pevecimi mladi Japanci, ki nimajo nič proti mešanju zahodnjaške in japonske hrane – pa sedijo za dolgo mizo, katere plošča je osvetljena od spodaj. Tovrstni lokali so se na Zahodu začeli pojavljati že v 70. letih in so v 90. postali zbirališče najbolj modno ozavečenih prebivalcev mest, medtem ko jih v domovini sušija doslej niso poznali. Suši in moda sta na Japonskem pojma, ki nikakor ne gresta vkup. Suši je vse od začetka 19. stoletja veljal za tradicionalno jed: surova riba in nekaj riža, kar prodajajo mladane na stojnicah in lahko na hitro pojed. Zraven so postregli kvečjemu še z zelenim čajem in vložnimi ingverjem. Zdej pa naj bi v Tokiu pričel obratovati lokal iz verige Rainbow Roll Sushi, kjer si pripravljavci te jedi vsakič znova dajo duška in se tradicionalisti primejo za glavo. Čeprav je lastnica verige Rainbow Roll Sushi Japonka, ki je zami-

sel za svoj podjetniški podvig dobila v ZDA, kjer si je med študijem služila žepnino kot natakarica v suši baru po japonskem vzoru, imajo njene restavracije bore malo skupnega z japonsko kulturo. V njih gostom postrežejo s celo vrsto koktejljev iz morskih sadežev in seveda številne zvitke – sušije s prekaženim lososom, kumaricami, topljenim sirom, čilijem in celo majonezo. Suši za 21. stoletje, kakor nekateri imenujejo amerikanizirano tradicionalno japonsko jed, je pri mladih naletel na odprte roke, drugi se nad njim zgražajo. Med slednjimi prednjačijo člani japonskega nacionalnega združenja za suši, ki so jedi, s katerimi postrežejo v novih restavracijah, že razglasili za ponaredek.

S prenosnikom v kavarno

Tradicionalne dunajske kavarne so se opogumile in naredile korak v prihodnost: kar dvajset se jih je v okviru projekta interneticizacije dunajskih gostinskih lokalov opremilo z dostopom na svetovni splet. Po dunajskih kavnarnah, ki so doslej slovele po izvrstno pripravljeni turški kavi, piškotkih in dnevnem časopisju v lesenih držalnih, se bo v prihodnje razlagal zvok tipkanja po računalniških tipkovnicah. »Nova tehnologija se zelo dobro vklaplja v tradicionalno kavarniško ozračje,« meni Raimund Höflinger, vodja kavarne Cafe Central. »Kavarna je miren kotiček za sprostitve, v katerem boste poslej lahko preverjali elektronsko pošto.« Avstrijski ponudnik spletnih storitev Metronet je kavarniške prostore opremlil s tehnologijo, ki lastnikom prenosnih računalnikov omogoča, da se med pitjem kave povežejo z internim omrežjem svojega podjetja in tudi deska po internetu. »Nova pridobitev je velilkansko olajšanje za tiste naše goste, ki so pri nas imeli poslovne sestanke,« je prepričan Höflinger. **AFP**

Donosno vtilvanje zvonov

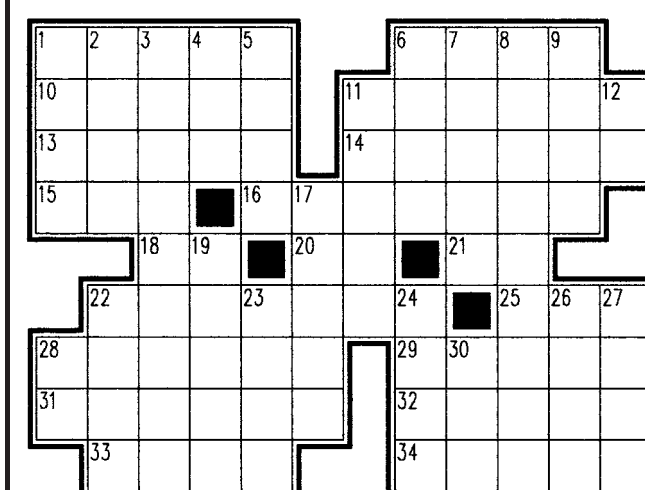

Foto AP

Viktor Pjatkov ima skupaj z bratom Nikolajem livarsko delavnico v ruskem mestu Kamensk Uralski, ki leži v gorovju Ural. Vtilvanje zvonov je po verskem preporedu, ki je Rusijo zajel v preteklem desetletju, spet postalo običajen konosen posel. Lotilo se ga je kar nekaj podjetnih posameznikov, ki ob povečanem povpraševanju po zvonovih niso stali križem rok, temveč so nemudoma zapolnili tržno nišo.

Anekdotična danes

Na jutrišnji dan leta 1839 se je rodil francoski slikar Paul Cezanne (umrl leta 1906), eden izmed najvplivnejših pionirjev modernega slikarstva. Portrete je delal zelo dolgo in do portretiranec je bil neizpoveden. Trgovci z umetninami Vollard mu je moral paziti več kot stokrat. »Model mora biti nepremičen kot predmet!« mu je Cezanne venomer ponavljal. Nekoch je bil Vollard tako izčrpan, da je padel s stola in z njim vred s slikarskega podolja. »Htiro vstanite in se usedite tja, kamor sodite!« mu je rekel slikar. »Če bi postavil na stol vazo s šopkom roz, mi gotovo ne bi padla na tla.«

Vodovarstvo: 1. malo zaznaven, rahel gib, 6. otok v Tirenem morju, kjer je v izgnanstvu zivel Napoleon, 10. najstarejša predrodovna skupnost ljudj, 11. svetovni rekorderv teku na 100 metrov (Maurice), 13. visoko odlikovanje, red, 14. lesena priprava za proizvajanje enakomerno se ponavljajočih rezkih glasov, 15. spodnja plošev posode, 16. valoviti ravniški svet, deloma porasel z dre-

bivol s Celebesa, 34. zelo močno, a kratkotrajno čustvo.

Napvino: 1. odprtina za vstop v prostor, 2. naš sodobni literarni kritik, esejist in publicist (Aleksander), 3. grdobca, grdež (redko), 4. 13. ali 15. dan v mesecu pri starih Rimljanih, 5. plesni ali jazzovski orkester, 6. državna blagajna, 7. papavež odposlanec na kake veliki verski prireditvi, 8. ime za hotele z lepim razgledom, 9. ime pevke in radijske voditeljice Rupel, 11. grbavec, 12. začetnici madžarskega pesnika Adyja, 17. prepredka, zapredka, 19. živalska koža, strojena z dlago vred, 22. judovska knjiga postave, 23. skrb za bolnika, 24. belkast, boleč mehurčast izpuščaj na ustni sluznici, 26. Abrahamov in Sarin sin, 27. maščoba, 28. začetnik kolezarja Štanglja, 30. ime igralca Valloneja, 3. B.

Rešitev prejšnje križanke

Vodovarstvo: 1. obhajilo, 9. cec, 12. bradatec, 13. lori, 14. oer, 15. Nin, 16. keeper, 17. Afli, 19. Stanwyck, 21. Ingo, 23. Mar, 24. zaslonka, 27. Sica, 30. oktet, 31. ato, 33. gon, 37. fakt, 35. vnebohod, 37. Ada, 38. turistka.

18. januar

Nemška zveza je povezava nemških držav med letoma 1815 in 1866. Ustanovljena je bila na dunajskem kongresu z nemškimi zveznim aktom. Sprva jo je sestavljalo 38 suverenih držav in državic v Avstrijo in Prusijo na čelu. Stalni organ je bil zvezni zbor v Frankfurtu ob Majni. Avstrijsko cesarstvo Nemški zvezi ni pripadalo z vsem ozemljem, ampak samo s tistim, ki je že pred tem sodilo v Svetlo rimsko cesarstvo nemškega naroda. Ogrška s Hrvaško, lombardsko-beneško kraljevstvo z Beneško Slovenijo in nekdanja beneska Istra niso bili v Nemški zvezi. Leta 1848 je Zvezo zajela revolucija, izvedene so bile volitve in skupščina je izvolila centralno oblast, ki pa je bila zaradi Avstrije in Prusije zelo šibka. Zunaj Avstrije se je krepilo zavemanje za malonemško rešitev: Nemčija brez Avstrije, s Prusijo na čelu. Avstrija pa se je ob koncu 1848 zavzemala za cesarstvo 70 milijonov ljudi, za Veliko Nemčijo z vsemi nemškimi državami in celotno avstrijsko monarhijo. Kar zadeva Slovenijo, so bili skoraj vsi Nemci enotnega mnenja, da sodi slovensko ozemlje v Nemčijo, če to Slovenci želijo ali ne.

to zmaga Avstrije. Čez deset let se je položaj spremenil. Bismarck je prišel na vlado v Prusiji, Avstrija pa je propadla z načrtom za reformo Zveze in odtlej je odločala Prusija. Avstrija in Prusija sta se še skupaj bojevali proti Danski za Schleswig-Holstein leta 1865. Deželi sta prišli v skupno posest, vendar so se naslednje leto začeli novi spori in vojne. Na strani Avstrije so bili med drugimi Saška, Hannover, Baden, Bavarska, vendar je zmaga Prusija, povezana s severnonemškimi državci in Italijo. Avstrija se je morala odpovedati Nemčiji, Nemške zveze je bilo konec. Avgusta 1866 je nastala Severnonemška zveza pod pruskim vodstvom, medtem ko je bilo med francosko-prusko vojno 18. januarja 1871 razglašeno Nemško cesarstvo.

Dogodki na današnji dan:

1778 Britanski raziskovalec James Cook je odkril Havajske otoke.
1863 Rodil se je sovetski gledališki režiser in igralec Konstantin Sergejevič Stanislavski (umrl leta 1938), ustanovitelj in direktor slavnega Moskovskega hudoženstvenega teatra.
1919 V Versailles se je začela mirovna konferenca, na kateri je sodelovalo 27 držav zmagovalk v prvi svetovni vojni.
1953 V Ljubljani je bilo slovesno odprtje nove stavbe telekomunikacije (pošte).

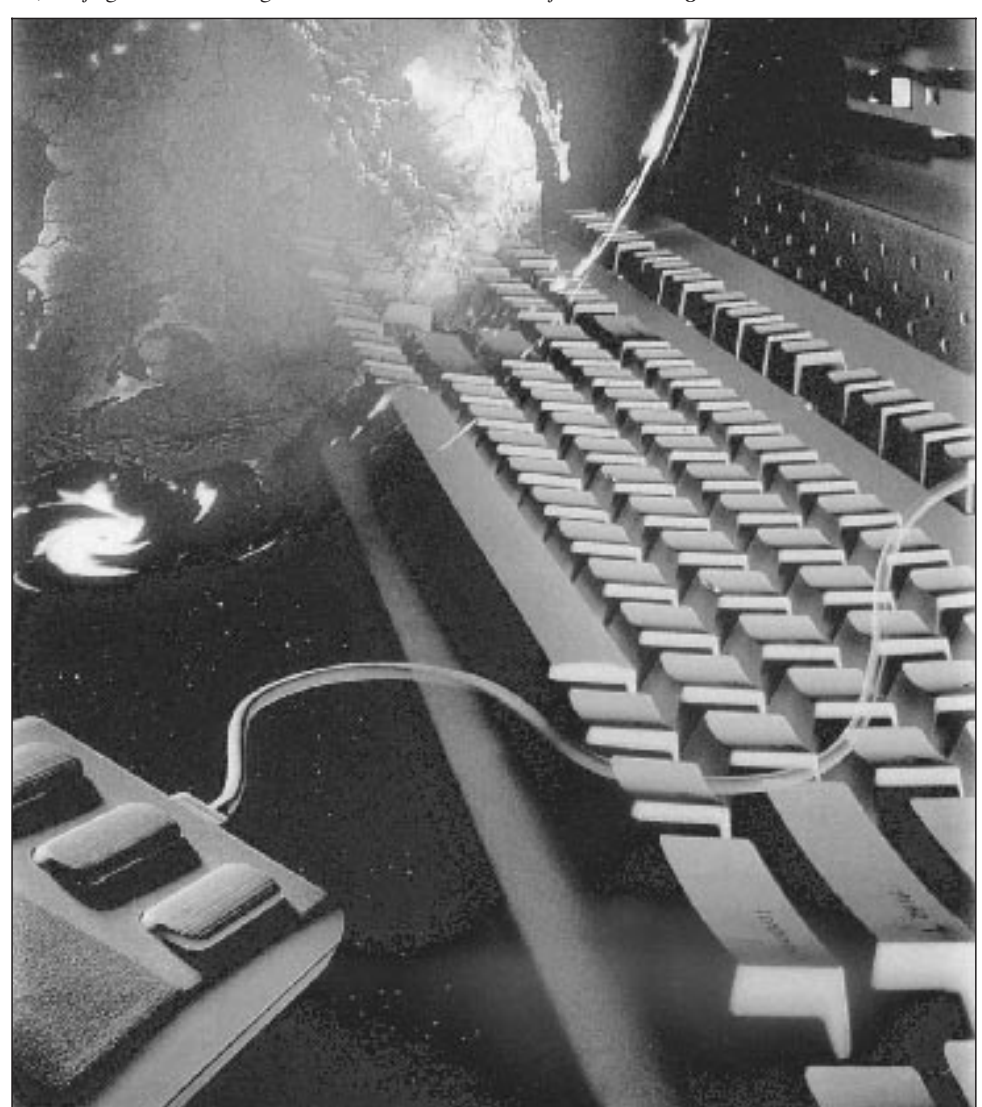

Foto Reuters

Informacijska tehnologija obvladuje svet (in ljudi) – Brez računalnikov dandanes skorajda ne gre več in ni dvoma, da jih bodo bolj množično začeli uporabljati tudi starejši ljudje. Ne nazadnje so se jim priljubili tudi bankomati.